

Цетиње, 21. јануара

Њемачки државни секретар Кидерлен Вехтер отпутовао је већ из Рима, али се ипак о тој његовој мисији још једнако на дуго и на широко пише и испреда.

Ма колико се у почетку крило у службено објављивало, да његова посјета у Риму није у вези са обнављањем тројног савеза, сада све јасније и очигледније избија, да се његова посјета у главном сводила на преговоре о обнављању тројног савеза.

То најзад одаје и само питање њемачке штампе, јер и аустријски и њемачки листови говоре о обнављању тројног савеза као о свршеном чину и с радостју истичу како је огарантовано да ће тројног савеза бити и после 1914. г. када, као што је познато, тројном савезу рок истиче.

Али док се тако њемачка штампа весели обнови тројног савеза и на продужење његово гледа као на сигурну и већ свршену ствар, држања талијанске штампе и писања других страних, а особито француских листова, види се, да је обнова тројног савеза још једнако под великим знаком питања и да од њега врло лако може да не буде ништа. Све, веле, зависи од будуће међународне ситуације.

Како увјеравају они, који имају прилике да се обавијесте на најмјеродавнијим мјестима службене Италије, међу којима се налази и француски лист „Тан“ са својим римским дописником, Италија се није отворено изјаснила за обнављање тројног савеза. Није рекла да ће иступити из њега, да му је противна, али се није ни обвезала, да ће бити за продужење његово. Оставила је себи одријешене руке. Изговорила се, да је и сувише заузета ратом у Триполису и да не може да се бави обновом савеза, јер јој је прече да се брине о рату који води, док за обнову савеза има још довољно времена.

Из тога се види да се Италија много с обновом савеза не жури и да хоће прво да сачека свршетак рата, па тек да се одлучује. Мудро држање њено у овој прилици одаје њену тежњу, да се ником не замјери, нити да се опет према коме обвезе. Хоће прво да види шта ће све и како бити са њеном ратном експедицијом у Африци, да сачека развој међународних политичких догађаја и да се на дјелу увјери како која држава према њој стоји.

Руковођена тим мудрим држањем Италија хоће да се користи приликама и да овај згодни моменат по њу не испусти. Она врло добро зна за неискреност која у тројном савезу влада. Ако би се унапријед према њему определили, изгубила би двојако. Или би се замје-

рила савезницима или другим великим силама, чију наклоност ипак ужива. Чак шта више кад би се определила према тројном савезу, изгубила би много. Њене савезнице не би је у толикој мјери помагале као сада, јер им је много стало да је по сваки начин задрже уза се, па чине за њу и оно што не би чиниле, да им не пријети опасност да их Италија не напусти. Исто тако тиме би много изгубила и код других сила, пријатељски јој наклоњених, јер би оне у том случају охладиле према њој и не би јој биле наклоњене тако као сад, чим би тројни савез био обновљен. А што је најглавније хитање за обнављање тројног савеза не би било ни мало популарно ни у самој Италији. И иначе у Италији није велико одушевљење за тројним савезом. Нарочито није према Аустрији с погледом на њихове пограничне односе и на талијански живаљ у Аустрији. Али од како се води рат у Триполису у Италији је све веће нерасположење према савезницима, јер им се никако не допада њихово држање према Италији. Они сматрају не само да се њени савезници не држе према Италији онако како би требало и како би то заједнички интереси налагали, него чак и да њихово држање није коректно. Особито су незадовољни држањем њемачке штампе, јер и аустријски и њемачки листови ни мало симпатично не пишу о рату, који се води у Триполису. Чак шта више њемачка штампа отворено иступа противу Италије и води праву кампању противу ње.

Износећи све то, француска штампа налази, да ће Италија бити веома обазрива у одлучењу према тројном савезу све до год не оконча рат с Турском, настојавајући да се садањим положајем користи и да се оваквим односима послужи у започетом рату. Кад буде рат завршен, закључују они, Италија ће имати и времена и могућности да се определи и своје држање према савезу испољи без икаквог страха да нанесе штете својим интересима.

Из свега тога види се, да је Италија и сувише мудра и да опрезно поступа и да је објављивање њемачке штампе о свршеном чину обнове тројног савеза бачено само у вјетар, јер као што до обнове савеза може доћи, исто тако може још лакше доћи и до распада његова. Све је то у будућности, све зависно од догађаја који шљедеју. Буду ли ти догађаји налагали Италији да остане гдје се затекли, савез ће се обновити; буду ли опет налагали да се издвоји, Италија ће се издвојити. Чисто и јасно: одлучење њено није пало, оно ће шљедовати и то тако како јој витални интереси налажу.

Једино што се позитивно може рећи то је, да сам стицај прилика иде очито Италији на руку да оконча своју ратну експедицију у Триполису срећно по себе и да су прилике по њу такве, да може обнову тројног савеза одуговлачити корисно по себи.

И кад то тако стоји, онда је и сувише јасно да је обнова тројног савеза још једнако само лијена жеља и да зависи само од времена и догађаја, који се дотле буду развили. Тако ће они бити једини показ у одлучењу Италије про или contra тројног савеза.

Цетиње, 21. јануара

Аустријски престолонаследник надвојвода Франц Фердинанд био је објеш дана у Берлину у појету код њемачког цара. Боравак његов у Берлину трајао је само један дан.

Из Цетиња јављају да у тамошњим политичким круговима влада узбуђење, да је распусти угарског сабора неизвјестно, јер су се сви изглед на мир разбили, а не мисли се да се рјешава криза пројектом кабинета.

У републици Еквадору у Америци ухапшен је револуционарни генерал Педро Мантеро, који је осуђен на 16 година робије. Када је пре суда изречена, сретина је изашла на њега, убила га и његово тијело бацила по улицама, кад му је одјекала и палану. Најзад је раздржавана свијетна тиреја генераловог снајпа.

Заповједник руске војске у Тоброу, у Персији, изјавио је персијској и европској штампи да предати оружје у року од 14 дана, јер ће иначе бити строго кажњен свако код кога буду наћи муниције тога оружја.

Руси влада предложила је дузи да се донесе закон, који ће се забранити држављанима Америчких Сједињених Држава боравак у Русији, као год да се и повећа царинска тарифа на увоз робе из тих држава.

Хроника

Зашто су противу Дожића. Ко год је пратио све оно што се писало противу избора рашко-призренског митрополита Гаврила Дожића, видно је да се на њ наваљује само грдњама и негодовањем према његовој личности, док нијесу могли ни једном ријечју да покажу да је он неспреман, недостојан и да није за то мјесто. Код таквог стања ствари сасвијем се природно намећало свакоме питање: па зашто се онда устаје противу његова избора? Кад нијесу у питању спрема, способност и његове моралне особине, шта је онда то што подиже толику узрујаност међу њима да онако безобзирно противу тога избора устају и народ противу њега дижу? По извјесним знацима могло се само судити да то чине само зато што га нијесу кандидовали они, којима ти листови служе и што је изабрани митрополит родом из Црне Горе. А кад се и противу тога устало, онда су брижљиво крили како се противу Дожића не војује из тих разлога, изјављујући како не устају противу његова избора што им смета што је Дожић Црногорац. Али сада је с тим иступио отворено биоградски лист „Стража“, који јасно открива, да је сва та кампања отворена само зато што је Дожић Црногорац и што се мисли да је кандидат Црне Горе. Мисли, велимо, јер одиста Дожића није кандидовао Црна Гора, него се кандидовао сам, лично својом иницијативом, налазећи да за то има квалификације и права, што му је и сама патријаршија избором признала. „Стража“ о томе вели: „При пошљедњем избору, међутим, десило се нешто друго: за митрополита је изабран кандидат Црне Горе, Гаврило Дожић. Србија је протествовала противу тога избора! Мислите ли да је она то учинила стога што новоизабрани митрополит нема за то мјесто довољно квалификације, стога што има ма каквих личних недостатака? О, не,

разлог је сасвијем други: што је Дожић кандидат Црне Горе!“ Другим ријечима Дожића не трпе само зато што је Црногорац, што се држи да га је при избору потпомогала Црна Гора и што није тражио благослов њихов! Далеко смо дотјерали!

Французи за слободу

— Оснивање лиге „Права народа“ —

Из Париза долази вијест, која заслужује да јој се покљони свака пажња јер показује да је француски народ био и остао врло борац за заштиту слободу и угњетених народа.

Та вијест гласи, да је у Паризу образована једна нова лига, која заслужује наше интересовање у пуној мјери. Та се лига зове „Права народа“ и задатак јој је да ради на организацији европског јавног мишљења ради помоћи народима, чија су права угњетена.

Како сам задатак ове лиге, тако и они, који су на челу њеном, јер је оснивају људи који су од великог угледа, дају нам права, да на ову лигу гледамо као на веома озбиљан потхват, чије ће дјеловање бити благотворно и значајно. За нас балканске народе ова лига је у толико значајнија што ћемо у њој наћи јаке потпоре баш у овим данима кад се над Балканом све више гомилају облаци и када балканским народима највећа опасност пријети.

Рачунајући да ће ова лига у скорој пашај будућности играти врло видну и велику улогу, држимо да ће је балкански народи, а нарочито ми Словени, искрено поздравити и учинити све да с њом дођу у што тјешњу везу како би се и с те стране учинило све, да се велики и пресједани народи преко својих представника у овој лиги заинтересују за тешку судбину балканских народа, који су сада као никад до сад угњетени са свих страна и подложни продрљивости и неискренности освајачке политике, коју воде њени најближи сусједи.

Овој новој лиги већ су приступиле многе угледне личности разних народа солидарности се са њеним оснивачима, те је то још један доказ више, да ће лига „Права народа“ успјешно дјеловати и предано радити на остваривању задатка свога.

По листовима

Криза у Србији

Кроз биоградску штампу још једнако се лансира вијест о кризи и паду владе. Листови веле да је пад владе неминуван и о томе пишу:

Како год влада дра. М. Миловановића жели да положи оставку, ипак нема за то повода. Повод би се морао наћи у самој скупштини, али тај се повод не налази. Млади радикали не чине са своје стране ништа што би дало повода оставци. Међутим уза све то влада је одлучила подијелити оставку чим се риеше најпрешнија финансијска питања у скупштини. Треба само да се у скупштини ријеше законски предлози о буџету и о накнадним кредитима за г. 1911. У првом су читању оба законска предлога већ примљена. Иза тога влада ће ставити на дневни ред једно од питања које ће изазвати опструкцију опозиције, по свој прилици закон о промјени закона о штампи. Чим та опструкција буде у скупштини планула, влада ће дати своју оставку.

Како ће се криза ријешити не зна се још. Али и влада и скупштина већина категорички су против сваког компромиса са ким, па било да се врше избори, било да се настави рад. У осталим и самостални радикали су против коалиционе владе, која би радила, и ушли би у коалицију само у једној влади, која би била само за изборе образована.

По свему томе судећи, скупштина ће се распустити а избори ће се одмах извршити. У најбоље обавјештеним политичким круговима говори се, да је г. Миловановић у конференцијама с краљем добио обећање, да ће се извршење избора повјерити радикалној влади.

Распуштено талијанско друштво. Ту скоро је Италија затворила аустријску поштарску телеграфску агенцију у Милану, а сад је Аустрија распуштила талијанско друштво „Giovine Fiume“ на С. Ријечи као иредентистичко.

Аустрија против шпијунаже. Како из Беча јављају, аустријско ратно министарство одаслаће свим четним заповједницима инструкције како имају поучити војнике у материнском језику о томе, што је шпијунажа, по чему се познају шпијуни и како се војници имају држати према таквим сумњивим особама. Смијешно!

Триполитске муфтије за мир. Каирски лист „Al Omgam“ објављује писмо триполитанског муфтије Шенк ул Исламу, у којем овај вели, да се у свим градовима, гдје су Талијани засјели шеријатски закон савјесно примјењује. Талијани поштују муслиманску вјеру и вјерски функционари бивају редовно плаћени. Муфтија приповиједа мир и ред, јер даља борба само ће шкодити Исламу. Талијани ће подићи Триполитанију, као што су Французи Алжир и Тунис.

Португал продаје колоније. „Daily News“ вели, да уза сва демантија стоји, да је боравак њемачког секретара за колоније Солфа у Лондону у вези са споразумом ради куповине португалских колонија у западној Африци од стране Енглеске и Њемачке, а према уговору склопљеном између објих држава још године 1898. Португалски министар колонија предао је председнику републике своју демисију, коју је председник примио. Разлог демисији су диференције ради афричких железница.

Дневник

Са краљевог пута. Његово Величанство Краљ приспио је у уторак у вече на аутомобилу са Књазом Петром у повољноме здрављу у Дубровник. Краљ је преноћио на својој јахти у пристаништу у Гружу, гдје је остао и сјутра дан, очекујући да се смири веома узбуркано море, да би могао продужити пут за Трст. Али како је море бивало све грђе, то је Његово Величанство Краљ са Књазом Петром, који је коначио у „Хотел Империијалу“, гдје је становала и Књагиња Нашљедница, продужио пут босанско-херцеговачком жељезничком пругом од Гружа преко Мостара и Сарајева за Славонски Брод, Загреб, Трст. Ма да путује инкогнито до руске границе, Краљу су од стране власти чињене особите пажње.

Књаз Нашљедник у Софији. Бугарски пресбиро послао је овамо опширан телеграфски извјештај о дочеку Његовог Краља. Височанства Књаза Нашљедника у Софији и о току бугарске народне свечаности поводом проглашења пунољетства бугарског Нашљедника пријестола Књаза Бориса. Угледни и веома распрострањени бугарски лист софијска „Вечерња Пошта“ поздравља долазак Књаза Нашљедника у Софију, између осталог, овим ријечима: „Књаз Данило доноси нам поздрав од славног и јуначког црногорског народа. Нашем срцу је веома драго присуство црногорског Нашљедника међу нама. Нашу љубав према Црногорцима оцјевали су и наши пјесници.“

Бугарска народна свечаност. Проглашење пунољетства Нашљедника Књаза Бориса, које је у цијелој Бугарској слављено као народна свечаност, прослављено је јуче на свечан начин и у овдашњем краљевском бугарском посланству. У 11 час. прије подне примани су честитања г. и г-ђа Колушев. Пред посланством је војна музика свирала најприје бугарску химну, па послје многе друге одабране комаде. Од стране владе на честитање је дошао председник министарства г. др. Томановић, који је г. посланику Колушеву веома срдечно, са бираним и братским ријечима, честитао славље бугарског

Краљевског Дома и народа. На честитању су били чланови дипломатског кора, многобројни наши великодостојници и официри и грађани.

Око 11½ часова дошао је на честитање Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко праћен од својега ађутанта командира г. М. Јовићевића. Књаз Мирко бјеше у пуној генералској гали са лентом бугарског ордена Св. Александра о грудима и знаковима ордена свијех осталијех словенскијех држава. Кад је служен шампањац, Књаз Мирко је подигао чашу и овако наздравио:

„Господо, на овај тако знаменити и важни дан за братски и мили нам бугарски народ, за његов Краљевски Дом и за драгог Нашљедника пријестола Бориса, подижем чашу за здравље, срећу, славу и најљепшу и најблистателнију будућност Престолонашљедника Бориса, којега сви њежно волимо, као и за срећу бугарског Владалачког Дома и свако добро братске Бугарске.“

Здравица је од присутних саслушана пажљиво и прихваћена одушевљеним клицањем.

Посланик г. др. Колушев одмах је захвалио овом здравицом:

„Ваше Краљ. Височанство, Књаже!

Од срца захваљујем Вашем Краљ. Височанству за љубазне и тако лијепе ријечи, које ми овом приликом извољесте упутити.

Особито ми је мило и велику ми част чини присуство Вашег Краљ. Височанства у овоме бугарском дому, а у овај за Бугаре знаменити дан, кад Бугарска празнује пунољетство својега драгог Нашљедника, који је јемство лијепе будућности бугарског народа.

И у овој прилици подижем чашу за срећу и добро Црне Горе, коју сви Бугари љубе, за здравље Краља Николе, Њ. Кр. В. Књаза Нашљедника Данила, цијелога Краљевског Дома, и Вас, Књаже, који сте вазда спрам мене показивали благовољење, које ми чини част.“

И здравица г. Колушева попраћена је од присусних живим одобравањем.

Пошто се Књаз Мирко опростио са љубазним домаћинима, који су га испратили до излаза, настало је даље примање честитања, које је трајало до подне.

Дворске вијести. Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко отпутовао је јуче по подне у унутрашњост земље.

Отпутовао у Русију. Г. Арсењев, царски руски посланик при нашем Двору, отпутовао је јуче у Петроград, да буде тамо присутан при дочеку Његовог Величанства Краља.

Измишљотине из Цариграда. Потоња два дана пуштене су из Цариграда у свијет двије измишљотине, које би имале да се односе на нашу земљу. Најприје је јављено, да је тамошња полиција ухапсила Црногорца Булатовића, који је тобож признао, да је члан револуционарног црногорског удружења, којем су сједишта у Америци и — разумије се, у Биограду. Булатовић је тобоже изјавио, да је члан тајног удружења, које има намјеру да поубија црногорске министре. Да богме, ако је и имао такву намјеру, он је то одмах признао цариградској полицији!! Булатовић је, вели се, дошао у Цариград из Биограда.

Наравно, да је све ово од почетка до краја измишљено и скривено у неком посебном скривеном циљу. Булатовић није никакав политички кривац, како се о

њему јавља из Цариграда. Он је прије неколико година био осуђен за један прост злочин, па је касније побјегао из казног завода у иностранство.

Друга вијест из Цариграда гласи да су прекјуче тамо ухапшена три црногорска официра, који су бјегунци!

Ако је и из Цариграда оваква вијест пуштена, сувише је глупа.

Напомињемо само толико, да је образовани свијет вијести из Цариграда навикао примати са великим неповјерењем.

Премјештен. Г. Нетко Атанасов, секретар овдашњег бугарског посланства, премјештен је са Цетиња, у министарство спољних послова у Софији и сјутра ће отпутовати са Цетиња на ново опредјељење. Г. Атанасов за вријеме свога двогодишњег боравка на Цетињу остао је у грађанству најљепше успомене.

Свечаност у Подгорици. Прво подгоричко пјевачко друштво „Бранко“ издало је о својој прослави освећења заставе овај церемонијал: На дан Срећења Господњег 2-ог фебруара о. г. у 7 сати прије подне општи скуп у просторијама основне школе. У 7½ сати *полазак за кума*. У 8 и 15 мин. свечани полазак у цркву са завијеном заставом на челу: заставник и два замјеника, оснивачи Друштва „Бранко“, редовни чланови са хоровањом на челу, Никшићско Занатлијско Удружење (са својом заставом), Цетињско Радничко Друштво, изасланици, кум, управа Друштва „Бранко“ и гости са стране, виши чиновници и публика. У цркви: освећење заставе, свечано укуцавање кумовог клинца (друштво учествује пјевањем). Повратак из цркве до основе школе истим редом са развијеном заставом. У школи: сјечење колача, говор председника Др. „Бранко“, Химна Црногорска, укуцавање клинаца, гозба (закуска). Сликање цијелог скупа, шетња с гостима. У вече забава Никшићског Занатлијског Удружења уз судјеловање Цетињског Радничког Друштва у част освећења заставе Друштва „Бранко“ (за себни програм).

Ангажован. У овдашњем позоришту ангажован је за члана г. Коста Јованесковић, који је раније био члан српског народног позоришта у Новом Саду. Г. Јованесковић се публици приказао у познатој омиљеној позоришној игри „Сеоска лола“, у којој је играо насловну улогу. Публика га је примила симпатично.

Годишња скупштина. Сјутра у 11 сати прије подне у основној школи, у учioniци првог разреда, држаће Прво Црквено Пјевачко Друштво „Његош“ своју годишњу скупштину са овим дневним редом: извјештај о раду друштва у прошлој години; стање благотине; избор нове управе; и предлози и договор о будућем раду.

Кинематограф. У понедељак и уторак даваће кинематограф у Зетском Дому представу са одабраним сликама. Програм за обије вечери биће потпуно нов и занимљив. Између осталих слика биће као: Крунисање у Лондону; Катастрофа аероплана, при којој је француски министар војни остао мртав; Тајне морске дубине; Сељакова част, драма; Лорензацио, историска драма у бојама; Заљубљани Макс, шала; Гомонове недијеље, кинематографски извјештаји свјетских догађаја; Несретни састанак, драма; Маневар аустријске војске 1911. год.; Мајчина фотографија, драма; Краус тражи Ђоконду, шаљиво и т. д.

Вријеме. Пошљедњих дана веома је ружно вријеме настало: киша, вјетар, снијег. Особито је јак вјетар, помијешан са кишом, био јуче, а цијеле прошле ноћи лила се бујна киша, био силан вјетар и грмљавина као још ријетко до сад. Данас је освануо тмури кишовит дан.

Разне вијести

Псето што говори. Мјесто сваког теориског разлагања о томе како се псето може научити да говори поједине ријечи, па и читаве рјеченице, биљежимо да се у Бечу на малим позорицима продуцира пас, који се лијепо представи публици казавши јој своје име, по том узме креду, па на табли гласно врши мање рачуне сабирања, одузимања и множења, казује шта радо једе а шта не и т. д. Али је сопственик тога пса имао недавно да одговори суду за једну крупну ствар. На име, пас је ушао у кућу једнога хотела, представио се некој баби, која је ту била куварица, па јој је лијепо њемачки рекао: „Молим ја сам гладан!“ Баба се толико запрепастила, да у је спопала дрхтавица, те је она на пречач умрла. Суд је сопственика пса ослободио од сваке одговорности.

Колико се писам напише? Поште свих народа на свијету отпремају годишње око 3.300.000.000 писам. То износи на дан 9.041.096. на сат 376.712, на час 6278, на секунду 104 писма! Кад би сва ова писма дошла на једанпут на вагу тежила би 33.000.000 килограма, а једно уз друго би покрила површину од 44.000 јутара. Земља има око 1.580.000.000 становника. Према томе долазе на свакога становника на годину два писма!

Станарина у Паризу. Станарина је у Паризу поскочила пошљедњих 50 година за 30 постотака што се тиче малих станова и соба са намјештајем, док су већи станови поскупили тек за 17 постотака. Поскупењу је узрок велики промет странаца, јер је врло тешко уконоачити онако огроман број странаца што долазе у Париз. Сада станује у Паризу трајно до 30.000 странаца, а осим тога пролази онуда 500.000 особа, које се задржавају краће вријеме у Паризу.

Биљежник

— У Цариграду је из једне цамије украден мач султана Сулејмана великог, који се код Мухамеданаца сматрао светињом.

— У Тунису је приликом доласка француског пароброда „Carthage“, што су га били заплијенили талијански ратни бродови, дошло до силних демонстрација против Талијана.

— У Мону су откривене двије Рубенсове слике, од којих једна приказује Св. Тројицу, а друга пропаст Содоме. Обадвије су слике купљене за 100 франака свака, а препродане за огромну своту новца у Америку.

— У Кандили у Турској положен је теменџан камен за турску женску гимназију. Наставници ће доћи из Француске. Више турских дједојака поћи ће у иностранство, да се изобразе за учитељице.

— У књијници виле Гандолфи у Риму нашао се пергаменат, у коме се вели, да је у подруму виле законано благо од 37 милиона. Већ се отпочело копати у подруму.

— Француска ће влада подијелити крст почасне легије америкаанском гавану Нирпонту Моргану с обзиром на његову љубав за француску уметност.

ОГЛАСИ

НОВИ ХОТЕЛ

НА ЦЕТИЊУ

У реновираној згради некадање каване „Цетиње“ отворио сам хотел, који је снабдјевен свима удобностима. Кавана је пространа, видна и уређена. Пиће сваковрсно и чисто. Послуга брза и тачна. Електрично освјетљење. Меблиране собе за издавање.

За посету моли

Блажо Братичевић.

Р. 43. бр. 1. 3.3